

Bruksela, dnia 20 listopada 2010 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 85/2010

DYSKUSJA PODCZAS POSIEDZENIA COSAC NT. „ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ I STRATEGIA EUROPA 2020”

Bruksela, 25 października 2010 r.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: rozwój inteligentny, tj. rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, rozwój zrównoważony, tj. wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej i rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, tj. wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Omawiana część spotkania COSAC, które odbyło się w dniu 25 października br., została poświęcona miejscu zrównoważonego rozwoju w Strategii Europa 2020.

Warto przypomnieć, że zrównoważony rozwój – rozumiany jako strategia rozwoju, rozpisany został na długookresowe cele, które państwa Unii Europejskiej przyjęły w maju 2001 r. w Strategii na rzecz trwałego, zrównoważonego rozwoju – znanej jako Strategia z Göteborga. Cele strategiczne z Göteborga to: ograniczenie zmian klimatycznych i wzrost znaczenia energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych, wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, usprawnienie systemu transportowego przy odpowiedzialnym gospodarowaniu przestrzenią oraz zasobami naturalnymi.

- **Wstęp prof. Bernarda Mazijna**

Dyskusję podczas posiedzenia COSAC w Brukseli na temat zrównoważonego rozwoju rozpoczął prof. **Bernarda Mazijna** z Uniwersytetu w Gandawie, który powiedział, że po raz pierwszy koncepcja zrównoważonego rozwoju pojawiła się w związku z publikacją w roku 1987 raportu Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju i konferencją ONZ w Rio de Janeiro w 1992 r. Od tego momentu zaproponowane zostały, zarówno przez rządy, przedsiębiorców, jak i organizacje międzyrządowe, różne instrumenty i metodologie, mające na celu wprowadzenie w życie koncepcji stałego zrównoważonego rozwoju. Jednym z instrumentów, wprowadzonych w okresie ostatnich 5-10 lat, jest tzw. ‘Sustainability Impact Assessment’, tj. analiza wpływu rozwoju na środowisko, która ma na celu kontrolę ex-ante

zgodności proponowanych polityk z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju. W tym roku wprowadzono również wytyczne OECD dla krajowych administracji, jak należy stosować ten instrument oceny wpływu.

Prof. Mazijn powiedział, że w 2012 odbędzie się kolejna konferencja w Rio do Janeiro, podczas której zostaną określone nowe cele w ramach strategii zrównoważonego rozwoju. ONZ, OECD, UE i inne organizacje podejmują różne inicjatywy, mające na celu zapewnienie ich najlepszego wkładu w trwały rozwój. Polegają one przede wszystkim na włączeniu różnych aspektów zrównoważonego rozwoju do programów rządowych, zapewnieniu metod implementacji tych założeń i zadbaniu o wiarygodność podejmowanych inicjatyw. Prof. Mazijn podkreślił, że Strategia Europa 2020 nie zawiera zbyt wielu odniesień do zrównoważonego rozwoju, co dotyczy również stron Komisji Europejskiej, gdzie nie ma wystarczających informacji i analiz poświęconych tej tematyce.

W kontekście postrzegania zrównoważonego rozwoju przez Parlament Europejski i parlamenty narodowe prof. Mazijn powiedział, że w przypadku ok. 1/3 parlamentów narodowych nie nastąpiła integracja trwałego rozwoju w ramach programów implementacji Strategii Europa 2020. Raport COSAC wskazuje, że większość parlamentów uważa, że Strategia Europa 2020 jest dobrze sformułowanym programem. Parlament Europejski z kolei krytykuje Strategię, uważając ją za mało ambitną. W zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego poza obszarem UE, większość parlamentów odnosi się pozytywnie do zapisów Strategii i jest zdania, że te kwestie są w niej ujęte w stopniu wystarczającym. Parlament Europejski z kolei nie zgadza się z tym i w pierwszej rezolucji z marca 2009 podkreślił, że Komisja Europejska musi stworzyć lepszy i bardziej szczegółowy plan w tym zakresie. Jeśli chodzi o uwzględnienie w Strategii konsekwencji społecznych i środowiskowych oraz poszanowania praw człowieka, większość parlamentów narodowych jest zdania, że te kwestie zostały odpowiednio potraktowane w Strategii, podczas gdy PE jest krytyczny wobec zakresu i sposobu ich ujęcia w Strategii. Podsumowując, widać wyraźną różnicę między opiniami parlamentów narodowych i PE.

- **Oczekiwania parlamentarzystów wobec Strategii Europa 2020**

Edmund Wittbrodt (Senat, Polska) poinformował, że Senat RP zajmował się kwestiami zrównoważonego rozwoju i Strategią Europa 2020. W opinii Senatu, realizacja Strategii Europa 2020 ma ogromne znaczenie dla podniesienia jakości życia i pozycji Europy w świecie globalnym. Senat RP za najważniejsze w Strategii Europa 2020 uznaje trzy obszary: rozwój kapitału intelektualnego, pogłębienie rynku wewnętrznego oraz rozwój infrastruktury. Jednocześnie, Senat jest zdania, że nowa strategia gospodarcza powinna nawiązywać do wyzwań, takich jak: różnice w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy regionami UE, przemiany strukturalne na rynkach pracy a także potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, przy jednoczesnym osiąganiu celów gospodarki wykorzystującej efektywnie zasady środowiska.

Senator podkreślił, że dla skuteczności realizacji Strategii niezwykle ważne jest określenie, kto za co odpowiada, a także jak będzie ona monitorowana i oceniana. Konieczne jest uniknięcie sytuacji, która miała miejsce w przypadku Strategii Lizbońskiej. Na koniec senator Wittbrodt zadał pytanie o równowagę pomiędzy ambitnymi celami strategii na poziomie unijnym, a możliwościami realizacji tych celów na poziomie poszczególnych państw członkowskich. Zauważył, że znane są parametry ilościowe dotyczące np.: wskaźnika zatrudnienia, inwestycji w badania i rozwój, czy też celów strategii 20-20-20, jednak państwa członkowskie, chcąc być po bezpiecznej stronie – proponują realizację wartości poniżej średniej. Dla przykładu, w polskim Krajowym Programie Reform, w odpowiedzi na zalecenia Strategii Europa 2020, proponuje się tylko „zmniejszenie zużycia energii pierwotnej” oraz nakłady na badania i rozwój na poziomie jedynie 1,7% PKB.

Enrico Farinore (Zgromadzenie Narodowe, Włochy) podkreślił fundamentalne znaczenie Strategii Europa 2020. Zwrócił uwagę na fakt, że Strategia ma za dużo celów. W jego opinii należy skupić uwagę na mniejszej ilości celów, takich jak, dla przykładu: tworzenie miejsc pracy, stabilizacja ekonomiczna na szczeblu krajowym, wzrost gospodarczy, itp. Podkreślił również różnicę między monitorowaniem polityk z jednej strony a słabym ich wprowadzaniem w życie z drugiej, jeśli chodzi np. o zwalczanie bezrobocia.

Giacomo Santini (Senat, Włochy) powiedział, że konieczne jest nadrobienie strat w realizacji podstawowych priorytetów Strategii, do których zaliczył: współpracę energetyczną, rozwój gospodarczy, zwalczanie ubóstwa, migrację, trwały rozwój.

Vydas Gedvilas (Sejm, Litwa) zwrócił uwagę na konieczność poprawy potencjału przemysłu oraz zapewnienia zrównoważonego rozwoju i stabilności finansów publicznych.

Demetris Syllouris (Izba Reprezentantów, Cypr) za ważne uznał wspieranie europejskiego modelu socjalnego, w szczególności w związku ze starzeniem się populacji i globalizacją. Wyraził jednak zastrzeżenia, co do efektywności instrumentów Strategii.

Antti Kaikkonen (Parlament Finlandii) powiedziała, że ważne jest zapewnienie Europie trwałych źródeł energii. Podkreśliła, że Finlandia wykorzystuje najlepiej odnawialne źródła energii. W opinii posłanki w Strategii najważniejsze są propozycje, dotyczące wewnętrznego rynku energetycznego, zrewidowanego planu wydajności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Tasos Mitsopoulos (Izba Reprezentantów, Cypr) podkreślił konieczność osiągnięcia ambitnych celów Strategii Europa 2020, m.in. ochrony środowiska, rozwoju edukacji i innowacji, rozwoju gospodarczego i tą metodą - zwalczania ubóstwa, a także zwalczania skutków zmian klimatycznych. Zwrócił uwagę na to, iż należy zidentyfikować mechanizmy, które doprowadziły do powstania kryzysu i określić mechanizmy monitorujące, by uniknąć

takiej sytuacji w przyszłości. Zaznaczył, że kryzys pokazał wzajemną zależność gospodarki europejskiej i gospodarek poszczególnych państw członkowskich. Na koniec powiedział, że należy nadać priorytetowe znaczenie politykom spójności, w celu zwalczania nierówności między państwami członkowskimi.

William Cash (Izba Gmin, Wielka Brytania) powiedział, że wraz z upadkiem Strategii Lizbońskiej nastąpił poważny kryzys finansowy. Z tego względu konieczna jest modernizacja przemysłu i rozwój MŚP, bowiem generują one największą część dochodu narodowego. Ponadto zwrócił uwagę na fakt, że 4% PKB pochłanianie jest przez biurokrację i skomplikowane regulacje administracyjne. Efektywna prywatna przedsiębiorczość, deregulacja i zapewnienie, by można było pokonać Chiny, powinny być celami Unii Europejskiej.

Josko Godec (Zgromadzenie Narodowe, Słowenia) powiedział, że nie udało się dotychczas wdrożyć celów Strategii Europa 2020, w szczególności w zakresie różnorodności biologicznej. Zaznaczył, że rok 2010 to rok różnorodności biologicznej. Poinformował, że w Słowenii odbyła się konferencja poświęcona bioróżnorodności, gdzie podkreślono znaczenie zasobów naturalnych a zróżnicowanie biologiczne zostało uznane za kapitał na przyszłość.

Fritz Neugebauer (Rada Narodowa, Austria) powiedział, że Strategia Europa 2020 pokazuje dobry obraz rozwoju gospodarczego Europy. Zwrócił uwagę, że w Strategii nie zostało wyraźnie podkreślone znaczenie zwalczania ubóstwa. Brakuje w niej również odniesień globalnych. Podkreślił, że dotychczas nie zostały wyjaśnione korzyści z europejskiego podatku od transakcji finansowych. **Wolfgang Pirkhuber** (Rada Narodowa, Austria) uznał opodatkowanie transakcji finansowych na szczeblu europejskim za konieczne.

Demetris Syllouris (Izba Reprezentantów, Cypr) również podkreślił, że na szczeblu makroekonomicznym konieczne jest zwalczanie ubóstwa. W jego opinii należy również wprowadzić mechanizmy prowadzące do uniknięcia nierównowagi w Unii Europejskiej i podziału Europy na obszary rozwijające się szybciej i te wolniejsze.

Rodoula Zissi (Parlament Grecji) i **Demetris Syllouris** podkreślali, że Strategia Europa 2020 jest konieczna i powinna opierać się na sukcesach Strategii Lizbońskiej oraz zaradzić jej niedociągnięciom. Strategia Europa 2020 powinna obejmować wszystkie cele zrównoważonego rozwoju. **Soledad Becerril** (Kongres Deputowanych, Hiszpania) zgodziła się z przedmówcami, że celów Strategii Europa 2020 nie można osiągnąć bez zapewnienia zrównoważonego rozwoju.

Monika Panayotova (Zgromadzenie Narodowe, Bułgaria) powiedziała, że Strategia Europa 2020 pomogła Bułgarii w określeniu priorytetów na przyszłość na szczeblu krajowym. Wezwała do tego, by wyciągnąć wnioski ze Strategii Lizbońskiej i skoncentrować się na rozwijaniu nauki, wspieraniu badań i rozwoju.

Angelika Wschwall-Duren (Bundesrat, Niemcy) powiedziała, że należy dążyć do utworzenia zrównoważonej Europy, troszczyć się o środowisko, przy równoczesnym zachowaniu aspektu socjalnego. Podkreśliła wagę założeń Strategii dotyczących zachowania zasobów naturalnych i korzystania z nich w odpowiedzialny sposób. Ponadto, w jej opinii należy uniezależnić transport od paliw kopalnych, by w 2020 Europa była neutralna klimatycznie. Dodała również, że polityka strukturalna i fundusze unijne powinny przyczyniać się do realizacji Strategii Europa 2020. Po 2020 regiony i UE powinny ze sobą współpracować, by podnosić efektywność UE. Podkreśliła także znaczenie solidarności europejskiej i konieczność zaangażowania w nią wszystkich obywateli UE.

Na koniec poseł **Wolfgang Pirkhuber** zaznaczył, że pomocniczość powinna odgrywać ważną rolę we wdrożeniu tego typu strategii. Zgodziły się z nim posłanki **Rodoula Zissi** i **Soledad Becerril**, które były zdania, że COSAC powinien działać wspólnie z instytucjami europejskimi i stać na straży stosowania zasady pomocniczości a także pełnić ważną rolę w zakresie kontroli wdrażania Strategii Europa 2020.

- **Konieczność wielopoziomowego zaangażowania się w realizację celów Strategii Europa 2020**

Parlamentarzyści podkreślali również konieczność wielopoziomowego zaangażowania się w realizację Strategii Europa 2020 i celu zrównoważonego rozwoju. **Pervenche Beres** (S&D, Parlament Europejski, Francja) powiedziała, że zrównoważony rozwój oznacza podejmowanie odpowiedzialności na wszystkich szczeblach, włącznie ze szczeblem krajowym i europejskim. Ponadto dodała, że zrównoważony rozwój powinien być osobną polityką i że Parlament Europejski i parlamenty narodowe powinny koncentrować się na realizacji propozycji KE. Podkreśliła również, że konieczne są inne wskaźniki pomiaru rozwoju, nie tylko opieranie się na PKB. Podobnego zdania był **Wolfgang Pirkhuber** (Rada Narodowa, Austria), który zwrócił uwagę na fakt, że sposób pomiaru poziomu rozwoju jedynie na podstawie PKB nie jest wystarczający i że należy uwzględnić również np. poziom zaawansowania ochrony środowiska, czy też etap wprowadzania koncepcji zrównoważonego rozwoju. Ponadto dodał, że wyzwaniem w chwili obecnej jest reforma Wspólnej Polityki Rolnej.

Ivan Stefanec (Rada Narodowa, Słowacja) powiedział, że Strategia Europa 2020 stanowi dobrą podstawę do reform. Konieczne jest jednak zapewnienie jej wdrożenia i finansowania. Wdrożenie musi być zapewnione na szczeblu państw członkowskich poprzez krajowe programy reform. Zgodził się z przedmówcami, że ważną kwestią jest to, by strategia Europa 2020 była realizowana na szczeblu krajowym i europejskim.

Podobnego zdania był **Michel Herbillon** (Zgromadzenie Narodowe, Francja), który powiedział, że chcąc skutecznie realizować cel zrównoważonego rozwoju, należy skoncentrować się na lepszym zdefiniowaniu wysiłków na szczeblu krajowym. Francja chce zapewnić trwały rozwój, który przekłada się na jasne priorytety dla obywateli. Według niego cele powinny być łatwe do realizacji i monitorowane w precyzyjny sposób.

Ankie Broekers (Senat, Holandia) podkreśliła z kolei konieczność większego zaangażowania się parlamentów narodowych na szczeblu krajowym w realizację założeń Strategii Europa 2020. Powiedziała, że poprzez krajowe systemy budżetowe cele Strategii są przekształcane w różnego rodzaju polityki, realizowane w państwach członkowskich. Jej zdaniem konieczne jest wprowadzenie efektywnych kar, celem zapobiegania podejmowaniu niewłaściwych kroków przez państwa członkowskie i realizacji przez nie Strategii Europa 2020 oraz zapewnienia efektywności działań. Na koniec podkreśliła, że celem UE powinno być stworzenie stabilnego rynku pracy.

Ludek Seftig (Senat, Czechy) opisał działania czeskiego Senatu w zakresie wdrożenia Strategii Europa 2020 – zatwierdzenie rezolucji w tej sprawie, w której zarówno parlament, jak i eksperci, zwracają uwagę na fakt, że należy bliżej przyjrzeć się działaniom tj, innowacje, rozwój, badania, itp. Konieczne jest również rozwiązanie wewnętrznych przeszkód w realizacji Strategii, tj. biurokracja.

Pedro Duarte (Parlament, Portugalia) zwrócił uwagę na niewystarczająco aktywny udział poszczególnych państw członkowskich w realizacji Strategii Europa 2020 a także na poważne naciski innych graczy spoza Europy.

- **Podsumowanie dyskusji**

Podsumowując dyskusję prof. **Bernard Mazijn** zwrócił uwagę na złożoność zagadnienia zrównoważonego rozwoju oraz na fakt, że wielu uczestników prezentowało swoje oczekiwania, co do realizacji Strategii Europa 2020. Ponadto powiedział, że debata ilustruje konflikt pomiędzy celami krótko i długoterminowymi. W ocenie parlamentarzystów, Strategia Lizbońska skierowana była na osiągnięcie celów krótkoterminowych, a Strategia z Göteborga jest skierowana na cele długookresowe. Konieczna jest koordynacja tych celów. Dla przykładu - konkurencyjność łatwo połączyć z inwestycjami, nowoczesnymi technologiami i innowacyjną gospodarką. Prof. Mazijn podkreślił, że parlamentarzyści zwracali uwagę na zagadnienia gospodarcze, finansowe, socjalne, środowiskowe i zwalczanie ubóstwa. Ponadto, zauważyli, że w Strategii zabrakło jej powiązania z wymiarem zewnętrznym UE. Prof. Mazijn zaznaczył również, że parlamentarzyści podkreślali, iż we wdrażaniu strategii zrównoważonego rozwoju bardzo ważne jest podejście wieloszczeblowe. Z uwagi na fakt, że kontekst europejski jest powiązany z narodowym i to na szczeblu państw członkowskich

proceeds the debate on budgets, in the member state debates on this topic attention should be paid to the implementation of a balanced growth policy.

Moreover, most parliamentarians were of the opinion that within the framework of the actions and incentives to progress, the EU should agree on a limited number of measurable goals for 2020. These goals should be based on the principle of intelligent and balanced growth conducive to social inclusion. They should be measurable, reflect the diversity of situations in the member states, and be based on sufficiently reliable data for comparative purposes. The main goals, to which attention should be concentrated, are increasing investment in research and development, improving the conditions for private research and development in the EU, reducing bureaucracy, limiting carbon dioxide emissions, increasing the share of renewable energy sources in total energy consumption and increasing energy efficiency, improving the level of education and reducing the number of Europeans living below the poverty line.

**Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska**